

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput Primum. Gregorius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

quia verum est, ignoscendam esse ei, qui sanguinem suum redemptum voluit. Sed hoc procedit ne ex Senatusconsulto pro convicto habeatur, non vero ut à pena omnino immunis sit, *l. ult. ff. de praev. Nec obstat argumentum deductum ex exequatione sententiae, & transactionis, quia licet verum sit in pluribus exaequari transactionem rei iudicatam, quia neutra temerè rescindi potest; etiam certum est, non in omnibus comparari cum de criminibus capitalibus judicari possit, transigi vero non possit. Unde quid mirum, quod sententia iudicis tollat crimen, non autem transactio, ut docuit Ant. Matthæus de crimin. ad tit. 48 Digestor. tit. 19 cap. 7. num. 7. Nec obstat, quod de abolitione dicebamus, quia verum est abolitione crimen sopiti, ut probavi in *dist. cap. de his, de accusat.* non autem perimi. Unde similiter licet transactione sopitum sit crimen quoad transigentem, tamen quoad alios non perimitur, unde formari potest inquisitio à iudice ex officio.*

nupta adversus omnes securitatem. Ex quibus expressè deducitur, post sententiam absolutoriam per collusionem prolatam, non licere super eodem crimine amplius agere. Igitur non rectè in præsentem docetur, post sententiam absolutoriam per collusionem prolatam licere iudici super eodem delicto inquirere. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, textum illum specialiter procedere in adulterio, in quo cum propriè, & peculiariter accusatio competat marito, ideo si adulter accusatus per collusionem absolutus sit, non potest adultera, dum nupta est, accusari: quod facilius procedit hodiè attento jure nostro Regio, cum adeo proprium sit mariti hoc crimen vindicare, ut nulli alij competat jus accusandi, nec iudici ex officio procedenti, *l. 3. tit. 7. lib. 4. fori, Avendanno respons. 24. n. 6. P. Barbosa in l. 2. ff. solut. mar. crim. num. 113. Gomez in l. 30. Tauri, num. 49. Cypycius L. atro decis. 121. num. 17. nisi adulterium adeò notorium sit, ut magnum scandalum in populo generetur, quia tunc iudex contra adulterum procedere valet suppressis nominibus adultera, & ejus mariti, ne foederetur connubium, ut praxi receptum se vidisse testatur Valeron *dist. q. 5. n. 20.**

7. Sed supra tradita assertioni aperte opponitur *Exponit. textus in l. adulter 19 § final. ff. ad leg. Int. de adult.* in illis verbis: *Proinde si per collusionem cum adultero, zero confiteri ei; fuerit quo absolutus, dedit mulieri*

TITULUS XXIII.

De delictis puerorum.

CAPUT PRIMUM.

Gregorius.

Pueris grandiuſculis^b peccatum nolunt attribuere quidam, nisi ab annis xiv. cum e pubescere cœperint; quod meritò crederemus, si nulla essent peccata, nisi quæ membris genitalibus admittuntur. Quis verò audeat affirmare, d furta, mendacia, f perjuria non esse peccata? At his plena est g puerilis ætas, quamvis non in eis ita, ut in majoribus punienda videantur.

NOTÆ.

1. **G**regorius.] In prima collectione, *sub hoc tit. cap. 1.* legitur tantum *Augustinus*, nullibi tamen exprimitur, cuius Gregorii, vel Augustini sit præfens textus, nec ubi reperitur, ut jam notavit Ant. Augustinus in *presenti*. Existimabam aliquando utramque inscriptionem retinendam esse, legique debere *Gregorius Augustino*, ut in *cap. 1. de majorit. & obed. cap. 1. dist. 5.* Et ita in præsentem proponi responsum D. Gregorii Magni ad consultationem Augustini Anglorum Episcopi, licet illud non extet inter responsa ipsius Gregorii, quæ extant ad calcem epistolatum ipsius, de quibus jam nonnulla adduxi in *dist. cap. 1. de majorit.*

2. **b** Peccatum.] Peccatum definitur à Gratiano in *sine 15. quest. 1.* voluntas retinendi, vel confitendi quod iustitia vetat, & unde liberum est abstineri. Covarr in *cap. alma, 1. part. §. 10. n. 10. de sent. excom. ait:* Est averſio à Deo, & conversio ad creaturas. Unde dicitur in *cfinal. de prescript. quod omne quod non est ex fide, peccatum est; hoc est ex conscientia. In præsentem peccatum omne delictum significat, juxta rubricam ibi, de delictis.*
DD. Gonzal. in Decretal. Tom. V.

at delictum communiter privatam tantum noxant significat, scilicet qua privatim quisquis læditur, veluti per furtum, mendacium, perjurium, injuriam, & cætera similia: in quo differt à crimine, quia criminis appellatione capitalis fraus intelligitur, quæ Respublica læditur, veluti homicidium, falsitas, adulterium, & similia: quæ differentia indicatur aperte, in *l. quis sit fugitivus, §. noxas, ff. de adilit. edit. l. aliud 13. in fine, ff. de V. S.* Hac ratione in Pandectis titulus de privatis delictis secernitur à titulo de extraordin. crimin. & à titulo de publico judic. Aliquando tamen hæc duo confunduntur, & crimen significat privatam delictum, *l. 1. §. ult. ff. de penis: & delictum etiam pro crimine ponitur in l. 1. ff. de legibus, dicta, aliud §. 1. & hoc modo sumitur in præsentem textu, in quo agitur de delictis carnis, de furto, & perjurio: & in *cap. 1. 49. dist. cap. exigunt 18. 1. quest. 7. cap. 3. 16. quest. 3. cap. quod quidam 97. §. si curi. quest. 1. cap. olim 14. vers. Quod si alias, de privit. regul. l. delictum 76. de R. I. lib. 6. cum 19. 23. quest. 4.**

c Pubescere.] De pubertate, tam virotum, quam feminarum, regi in *cap. 2. de respons. impub.*
L I d Furta.]

d *Furta.*] De quibus, & eorum malitia, egi in cap. 2. de furtis.

3. c *Mendacia.*] Mendacium definit D. Augustinus in libro contra mendacium, *Est falsa significatio vocis cum voluntate fallendi*; prout refertur in cap. beatus Paulus 5. 22. quest. 2. nam qui mentitur, contra id quod animo sentit, loquitur cum voluntate fallendi, juxta eundem Augustinum in c. is autem 22. quest. 4. Vnde mendacium peccatum est contra octavum Decalogi præceptum, ut variis SS. PP. testimoniis probat Gratianus in causa 22. q. 2. etiam si quis mentiendo alicui vellet prodesse, dicitur cap. is autem vel si humilitatis causâ mentitur, cap. cum humiliter 9 cum sequens 22. quest. 2. Et mendacium aliquando est grave peccatum, ut in cap. 1. ead. quest. cap. luteris 14. de presump. divini iudicii pœna damnatum, ut refertur in cap. juramenti 12. 22. quest. 5. differtque à perjurio, quamvis qui falsum jurat etiam mentitur, cap. 2. §. 1. cap. 3. §. 1. 22. quest. 1. Merito ergo Gregorius in presenti docet, quod nemo audebit affirmare mendacium non esse peccatum. Quare & propter illud jure etiam civili mendax punitur, de actione 11 §. qui ra-

cuit, confessionibus 13 ff. de in iur. faciend. & in delictis quæ inficiando crescunt.

f *Perjuria.*] Perjurium esse nequitur decipere credentem, ut ait D. Augustinus in cap. 1. 22. quest. 2. dicitur magnum peccatum in cap. in novo 3. 22. quest. 2. grande scelus in cap. ult. ead. quest. & ut tale prohibuit cap. 2. Levit. ibi: Non perjuraveris in nomine meo. Et cap. habemus 12. cap. si peccatum 14. 22. quest. 1. perituros namque dupliciter reus fit, quia nomen Domini in vanum assumit, & proximum dolo capit, cap. quicumque 9. 22. q. 1. de gravitate huius criminis egi in cap. cum quidam 12. de iur. jur.

g *Plena est puerilis ætas.*] Immo & aliis pluribus peccatis, ut refertur in Concilio Mediolan. §. sub Carolo 3. part. sit. quæ ad matrimonium pertinent, §. his temporibus, ibi: His temporibus sancta puerorum licentia est, atque adeo effrenata, ut cum peccandi naturam afferat, tum disciplina christiana detrimenda importet non levia; hinc in scholis nimia perulantia, in Ecclesiis irreverentia, turbulenta foris concitatio, atque in omni loco sese offerens imprudentia, & plane proterva audacia.

CAPUT II.

Alexand. III. a Hermon. Episcopo.

R eferente nobis H. intelleximus, quod cum N. filius ejus b decennis cum aliis pueris sagittaret, quidam c nepos ejusdem H. sagittâ percussus interit: quod idem filius ejus cum inter alios luderet, fortuito casu dicitur peregrisse: propter quod c Abbas sancti Remigii a præfato H. secundum consuetudinem illius terræ C. solidos instantius requirebat. Et infra: Unde quoniam in pueris relinqui solet inultum, quod in aliis provectioris ætatis humanæ leges dicunt severius corrigendum, mandamus quatenus si constiterit, filium prædicti H. intra xiv. ætatis suæ annum eundem excessum commississe, memoratum Abbatem moneas, & compellas, ut ab eodem H. prædictos C. solidos, propter illam consuetudinem non exigat, nec ab ipso pro temporali g pœna requirat.

NOTÆ.

1. a *Hermon.*] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 2. & cum nulla extet d. cecesis Hermonensis, vel Hermonensis in tota Geographia sacra edita à Carolo à sancto Paulo, credo legendum esse *Rhemenis*, tum quia Abbatia sancti Remigii, cuius mentio fit in hoc textu, extat in ipsa urbe Rhemenis quia compositio homicidij certa solidorum præstatione frequenter statuitur in lege Salica, ut dicemus infra in cap. 2. de penis. Vnde credo casum hunc in Gallia contigisse in ipsa diocesi Rhemenis, & ita legendum esse, *Archiepiscopo Rhemenis*.

b *Decennis.*] Et ita non erat adhuc proximus pubertati, ut infra dicemus.

2. c *Nepos.*] Ex fratre videlicet, id est sobrinus, juxta tradita in cap. per tuu, de probat.

d *Sagitta.*] De sagittariis egi supra in cap. unico, proprii tituli de sagittariis.

e *Abbas Sancti Remigii.*] Monasterium hoc sancti Remigii Rhemenis percelebre est, ubi extat corpus hujus sancti Apostoli Galliæ, de cuius antiquitate & magnitudine plura adduxit Ypes tom. 4. chron. D. Benedicti, anno 852. cap. 4. Huic monasterio, & eius Abbatibus concessit Carolus Magnus quasdam villas cum regali iustitia in illis sibi ut Regi competenti, ut constat ex ip-

sa donatione, quam refert Ypes ad calem disti tom. 4. in illis verbis: *Concedimus & confirmamus sancto Remigio quasdam res, quas venerabilis Memiana nepos mea eidem Sancto dedit in pago Lemociensi, in Ducatu Wanduensi, in loco qui dicitur in monte Leiberbo, cum omnibus rebus ad eandem villas pertinentibus. Concedimus etiam, & Imperiali auctoritate confirmamus, & donamus eidem glorioso Francorum Apostolo, quamdam Florestam nostram, quæ Vvara vocatur, quam nobilissimus Comes Angilbercus cognatus meus eidem Sancto tradidit: sed quia de camera, & feudo Imperiali erat, nos confirmare rogavit Eandem itaque Regiam Florestam Vvaram cum omnibus villis, quæ in ea sunt, scilicet Acilifca, Milimbria, Raize, Nera, Alor, cum omnibus mansis, domibus, castis, corribus, edificis & locis, campis, pratis, pascuis, aquarum decursibus & immobilibus, cum omni venatione, &c. Et insuper omnem Regalem iustitiam Ecclesie sancti Remigii Francorum Apostoli integrè transfundimus, & confirmamus cum omnibus, quæ ad Florestam eandem pertine-re videntur. Vnde cum Abbas sancti Remigii virtute hujus donationis haberet iustitiam regalem; ideo intendebat centum solidos exigere à puero isto pro homicidio etiam casu celebrato.*

f *Pro temporali.*] Hinc deducit Hostiensis supra in cap. 1. num. 5. puerum etiam non doli culpam pœnis spiritalibus puniri posse; siquidem Alexander